

УДК 658.15 (075.8)

Панченко О.М.¹, Філь Р.Є.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-610м НУ «Запорізька політехніка»

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ В ОБЛІКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Термін класифікація походить від classis — клас та facio — роблю. Це система розподілення визначених об'єктів за групами відповідно до наперед визначених певних ознак.

Отже, класифікація витрат - це групування витрат за певними ознаками. За допомогою класифікації можна глибше зрозуміти суть витрат, вивчити порядок їх формування і мету використання. Основним елементом класифікації витрат є об'єкт витрат.

Об'єкт витрат - продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат [1].

Витрати класифікують залежно від управлінських завдань. З облікової точки зору доцільно виділити класифікацію витрат у фінансовому обліку та управлінському обліку.

У фінансовому обліку витрати класифікують за допомогою рахунків класу 8 (опис елементів витрат) та 9 (опис розподілу витрат відповідно до видів діяльності) [2].

Щодо капітальних витрат, то усі витрати підприємства, пов'язані з придбанням або створенням матеріальних і нематеріальних необоротних активів, що включаються до їх первісної вартості, то вони накопичуються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції», за яким ведеться синтетичний облік капітальних інвестицій в розрізі субрахунків.

Для класифікації витрат в управлінському обліку доцільно використовувати субрахунки третього та далі порядку при побудові управлінського плану рахунків та спеціальні управлінські облікові регістри. Вибір системи аналітичних управлінських субрахунків, особливо у підсистемі виробничого обліку, має бути зумовленим наступною комбінацією факторів:

- організаційну структуру управління в цілому підприємства та виробництвом;
- тип виробництва (масове, великосерійне, дрібносерійне або позамовне (індивідуальне)), його складність;
- характер технологічного процесу;
- номенклатуру продукції, що випускається, її складність;
- тривалість виробничого циклу;
- іншими факторами, що характеризують специфіку діяльності підприємства.

Також вважаємо за доцільне виокремити наступні напрямки класифікації витрат в обліку для прийняття управлінських рішень.

1) для оцінки та визначення фінансового результату як від окремих видів діяльності так й діяльності підприємства в цілому, аналізу вичерпаних та невичерпаних витрат. Аналіз витрат у цьому напрямку допомагає виявляти можливі резерви підвищення ефективності діяльності;

2) для прийняття інвестиційних рішень, особливо для відокремлення витрат, пов'язаних з інвестиційно-інноваційними рішеннями. Це витрати специфічні, особливо на початковому етапі розробки та реалізації проекту. Вони тісно пов'язані з формуванням та посиленням конкурентоспроможності підприємства, його лідерством на нових та традиційних ринках;

3) для контролю і регулювання операцій з постійними контрагентами (покупцям, замовниками, постачальниками) та контрагентами, які потребують особливо пильного нагляду, наприклад, якщо укладено угоди на значні суми, або є підвищені ризики;

4) продуктивні та непродуктивні витрати. Продуктивними слід вважати витрати, внаслідок понесення яких генеруються грошові потоки. Ці витрати нерозривно пов'язані з отриманням доходу та обслуговуванням операційного циклу. Головна мета управління ними – оптимізація їх величини для збільшення прибутку. Непродуктивні витрати безпосередньо не пов'язані з отриманням доходів та обслуговуванням операційного циклу. Такі витрати необхідно по можливості мінімізувати в частині, що відноситься до контрольованих витрат. Значну величину непродуктивних витрат можна вважати однією з вагомих причин погіршення фінансового стану підприємства, зниження показників прибутковості та рентабельності;

5) витрати за ознакою ревалентності для здійснення обґрунтування варіантів альтернативних рішень. Ревалентність інформації неможливо формалізувати за допомогою облікових субрахунків, але цілком можливо систематизувати, групувати та накопичувати у спеціальних управлінських регістрах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 29.10.2019